

ue

В Е Л И К О Н А Р О Д Н О С Ъ Б Р А Н И Е

Комисия по изработване на проект за
Конституция на България

П Р О Т О К О Л

На 2 юли 1991 г. се проведе заседание на Комисията за изработване на проекта за Конституция на България при

ДНЕВЕН РЕД:

ПРОЕКТ ЗА КОНСТИТУЦИЯ НА БЪЛГАРИЯ.

Към протокола се прилага списък на присъствувалите.

Заседанието беше открито в 10 ч. и ръководено от г-н Любен Корнезов - зам.-председател на комисията.

- 0 -

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ:

Да вярваме, че ще има и трето четене и то ще бъде успешно.

Постъпили са няколко предложения. Знаете по правилника, че трябва да има четиридесет подписа - т.е., 40 депутата да внесат предложение. Има вече няколко такива предложения, оформени по надлежния ред с над 40 подписа от депутати, имаме предложение от старши-съветника г-н Грънчаров.

Има предложения и от специалистите от Правния отдел по съответните текстове.

ДП/МТ

От типично правна гледна точка това не са предложения, но ние можем да ги обсъдим тук и трябва да ги обсъдим, разбира се.

Предлагам, все пак, да започнем с предложенията, които са постъпили от народните представители, а след това да се върнем към другите предложения. И още нещо, което трябва тук общо да решим. Вие знаете, че г-н Николай Павлов внесе предложение за Закон за Конституционния съд. Той беше и раздаден на всички членове на Конституционната комисия. Определена е нашата конституционна комисия като водеща. С други думи - ние да внесем в пленарната зала този закон за Конституционния съд. Ясно е, че трябва да бъде гласуван.

Разбира се, той окончателно може да бъде гласуван едва след приемането на Конституцията, но аз мисля, че няма пречка първото четене да бъде успоредно с четенето на Конституцията, за да може непосредствено след приемането на тази Конституция и да гласуваме на второ четене Конституционния съд.

Ето защо, ако днес не можем, то утре евентуално бихме могли да разгледаме, г-н Павлов, Закона за Конституционния съд и да търсим настояване пред Бюрото на Народното събрание да го включи в дневния ред още тази седмица, респективно другата, за да можем успоредно да вървим с Конституцията и другите нормативни актове.

И така, колеги, трябва ли да мине Конституцията окончателно и тогава да минем към Конституционния съд и другите закони, или можем да минем на първо четене Конституционния съд?

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Нека да се запознаем с предложенията, да започнем и да имаме възможност внимателно да разгледаме закона.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Ние ще гледаме предложенията.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Именно, докато не свършим с предложенията, нищо друго не можем да гледаме.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Сега да видим предложенията.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Аз предлагам да се движим, г-н Корнезов, член по член. Не по това кой какви предложения е направил, а по

- 3 -

текстовете, за да се движим по логиката. По един текст може да има две или три предложения, по други да няма и така да изчерпваме нещата.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: По чл. 1 няма предложения.

ЧАВДАР КЮРАНОВ: Има един предварителен въпрос.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: За преамбюла?

ЧАВДАР КЮРАНОВ: да, въпроса за преамбюла.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Има предложение от един колега - Кръстю Аврамов, който ни предлага за преамбюл само едно изречение: "Ние, представителите на българския народ, избрани от Седмото Велико Народно събрание, прогласяваме волята си да създадем демократична, правова социална държава, като приемаме тази Конституция..." - това, всъщност, ни предлага г-н Аврамов за преамбюл. Единственото поне до този момент предложение за преамбюл е от г-н Аврамов. Само той го е подписал.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Нека засега да оставим тази тема тези хора, които работеха по преамбюла да направят един проект за текст и да го гледаме след другите предложения. Т.е., трябва наистина да се уточни текста, както смятаме, че може да бъде приет и да бъде подписан по надлежния ред, за да може официално да го внесем.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Добре, ние многократно сме обсъждали проблема за преамбюла и мисля че Конституционната комисия по принцип стои на тезата да има преамбюл. Нали така?

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Да, така е.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: На мнение сме да бъде внесен, разгледан в Конституционната комисия, а респективно предложен по-нататък в пленарната зала.

Г-н Валери Петров иска думата.

ВАЛЕРИ ПЕТРОВ: Въпросът стои така: беше създадена една група от литератори. Тя изготви един текст, въз основа на текста, който беше приет на първо четене преди много време.

Същевременно една част от тази група като че ли бяха склонни да минем без преамбюл въобще. Реши се да се прочете текстът така, както е направен и същевременно да се изрази склонността на някои от групата, че може и така, може и иначе. Може с,

а може и без. Това и беше направено.

При гласуването падна поначало приемането на един преамбюл.

Това е положението. Преамбюлт така, както беше направен, отразява предишното нещо - подчертавам го изрично.

Между другото, да ви призная този текст дори аз вече го нямам, той изчезна от трибуната, някой го взе, търсихме го след това, но не можем да го намерим.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Петрова, няма ли го текста на г-н Петров? Къде е изчезнал?

ВАЛЕРИ ПЕТРОВ: Няма го вече. Ще трябва някакси да го възстановим. Ще трябва отново да се погледне във вашата среда.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: За да можем да го поставим в пленарната зала за гласуване, трябва 40 подписа за даден текст. Следователно, най-напред трябва да се изготви текста, след това 40 депутата да го предложат, за да може да се спази процедурата в правилника. Ние не разполагаме с много време.

ВАЛЕРИ ПЕТРОВ: Няма да ви бавим. Още днес след обяд ще възстановим нещата, ако там е пречката.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Можем да ви представим преамбюла, който беше в проекта. Има преамбюл от г-н Павлов. Беше разработен един и от г-н Вълканов.

ВАЛЕРИ ПЕТРОВ: Тях ги имаме.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Благодаря ви. Това беше за преамбюла.

ЧАВДАР КЮРАНОВ: Може ли, все пак, нещо да препоръчаме? Първо, аз мисля, че тази комисия си е надвишила правата. Тя няма никаква права да постави въпроса дали да има или да няма преамбюл. Нейните права бяха определени от Народното събрание и те бяха редакционни права.

Поставянето на въпроса от комисията - дали да има или да няма преамбюл - това е едно надвишаване на правата им.

Второ, трябва да се подготви един текст, който да бъде приемлив от всички. Ето, оказало се е така, че текстът, който след това е бил предложен, е довел изобщо до отхвърлянето на преамбюла. Значи, трябва да се намери такъв текст, който да обединява хората. В стария преамбюл имаше три много важни неща:

Първо, същността на държавата;

Второ, ценностите, върху които се изгражда;

Трето, висшият принцип на тази Конституция.

Имаше и някаква логика и тя трябва да бъде спазена.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Г-н Кюранов, аз не искам да защитавам г-н Валери Петров, но той прочете и не са поставяли въпроса дали да има или да няма. Просто при прегласуването...

ЧАВДАР КЮРАНОВ: Не е така. Той сега каза, че една част от членовете на тази редакционна комисия, може би по-голямата част, е била на мнение да няма преамбюл. Това не е нейна работа. Това е работа на събранието да си решава дали ще има или няма да има. Вече те като са поставили по такъв начин въпроса, това вече е едно влияние върху събранието.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Да не се връщаме назад.

ВАЛЕРИ ПЕТРОВ: Не ми се ще да спорим.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Имаше гласуване на второ четене, падна преамбюла. За да има преамбюл - трябва да има 40 подписа. Вярно е това. Ако евентуално се лишаваме от преамбюл, то идеите, които бяха вложени в него, би следвало да намерим в съответни текстове в Конституцията. Следователно, трябва да преработим съответните текстове в Конституцията.

ЧАВДАР КЮРАНОВ: Аз ще дам един пример. Например, идеята за търпимостта. Никъде не е споменато за нея в Конституцията. Тя се казва тук и трудно ще намери място в някой член на Конституцията.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: И за демократичната държава и за социалната държава, и т.н.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Да се пристъпи по надлежния ред - тогава ще го подложим от името на комисията. При положение, че няма такъв формален текст.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: По чл. 1 - започваме по текстовете. По чл. 1 и по чл. 2 до този момент няма предложения.

ВАЛЕРИ ПЕТРОВ: Вижте какво, аз присъствавам тук, без да бъда член на вашата комисия като възглавяващ тази литературна група, да я наречем. Не се чудете, ние сме прегледали всички неща и не се чудете, че намесата ми ще бъде малко по-честа, отколкото би трябвало.

Нещата, които ще предлагам, са почти изключително стилови, структурни и т.н.

Същевременно гледаме да не навлезем във вашата компетенция. Направим ли го, моментално ни спирайте, така да се каже. Ние ще се дръпнем.

В ал. 2 на чл. 1 се казва - тя, държавната власт, се осъществява непосредствено от него и чрез органите, предвидени в тази конституция.

Един въпрос: дали няма да бъде по-добре смислово, дали вярно, ако се направи така, да се инвертират нещата: "Тя се осъществява от него непосредствено и чрез органите, предвидени в тази конституция."

ЧАВДАР КЮРАНОВ: Аз мисля, че такъв род поправки, които са много необходими, аз не зная какъв е реда, но дали е нужно те да бъдат гласувани отново? Да изместим думата "непосредствено" там, където е и да я сложиш след органите - аз не виждам тук с нещо да се изменя смисъла и не може ли Конституционната комисия направо да приеме такива предложения, без да ги внасяме в Народното събрание, защото аз съм сигурен, че внесем ли тези неща в разисквания, те ще поставят под въпрос целия член и всеки ще започне да говори по целия член отново.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Аз мисля, че също е възможно да кажем от името на Конституционната комисия кои поправки са чисто

редакционни да се прочита новия текст и ако трябва той да се гласува, но без всякакви дискусии. Тук става дума за запазване изцяло на идеите, но заедно с това нека тези текстове да бъдат прочетени долу, за да не смята някой, че по тях има промени.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Можем ли да избегнем дискусиите? Има думата г-н Павлов.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Защо трябва редакционните поправки изобщо да бъдат внасяни долу?

ЧАВДАР КЮРАНОВ: Според мен не трябва да бъдат внасяни.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Какъв е смисълът? Съгласете се, 400 човека могат да формулират едно изречение поне в 100 варианта.

ЧАВДАР КЮРАНОВ: Това, което предлага Валери Петров, според мен, е съвсем разумно и подобрява текста, но не виждам смисъл да се гласува, защото съм сигурен, че поставим ли този въпрос на гласуване, ще се говори вече не по промяната, а по целия текст.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Обикновено тези въпроси се решават по друг начин. Избира се една редакционна комисия в състав от поне двама-трима юристи, двама-трима езиковеди, която сяда и без да променя ни най-малко идеите, съдържанието, извършва стилна редакция. Това не е нужно да отива на ново гласуване.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Не е необходимо да отива на ново гласуване.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Разбира се, че не е необходимо. Това е стилна редакция, това не е...

ВАЛЕРИ ПЕТРОВ: Да направим така: ето, аз присъствавам тук и ще ви занимавам само с тези неща, където се боя, че нашите стилистични, структурни литературни поправки може би докосват същина. Разбирате ли? Така че да не ви бавя въобще.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Добре, да предложим тогава още днес или най-късно утре Народното събрание, както предлага г-н Миланов, избра редакционна, ако мога така да се изразя, комисия, г-н Петров, но тя е само от литератори. За да я оформим, би следвало и няколко юристи общо само редакционни поправки върху проекта, който е раздаден, за да избегнем именно това докладване на всяка дума, което ще е безкрай.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Да, така ще е най-добре.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Към групата на г-н Валери Петров - трябва да предложим няколко юристи, защото действително всяко изменение на думата може да доведе до нещо ново.

ВАЛЕРИ ПЕТРОВ: Добре, но на практика как да го направим? Аз имам нещата на групата. Може би най-простото е да се съберем с един или двама от вас, за да прегледаме нашите неща и да приключим.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Да, точно така.

ЧАВДАР КЮРАНОВ: Има и друг начин - да го приемем и да вървим нататък. Може би това е по-разумно.

ВАЛЕРИ ПЕТРОВ: Хайде да вървим нататък.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Ако вървим по текстове, би било по-добре.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Нека тези бележки да ги казват още сега, а колегите специалисти, които са тук ще ги отразяват и при другото печатане направо ще бъдат отразени в текста.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Второто изречение как става?

ВАЛЕРИ ПЕТРОВ: "Тя се осъществява от него непосредствено и чрез органите, предвидени в тази конституция." Т.е., по двата начина - или непосредствено, или ...

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: По първия текст имате ли бележки?

ВАЛЕРИ ПЕТРОВ: По първия член, първа алинея нямам бележки.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Втората?

Втората я казахте. Третата?

ВАЛЕРИ ПЕТРОВ: При третата имам само следната бележка: На третия ред: не може да присвоява осъществяването на народния суверенитет.

ЧАВДАР КЮРАНОВ: "... да си присвоява..."

ВАЛЕРИ ПЕТРОВ: Това е ясно. Нямаме друго.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Колеги, да се уточним веднъж завинаги такива редакционни поправки въобще да не ни...

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Нека г-н Петров да ги чете сега, за да сме наясно всички ние, че няма промени по същество.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: По чл. 2? Няма.

По чл. 3? Колеги, предлага се от г-н Румен Воденичаров, Пирин Воденичаров, виждам над 40 подписа - чл. 3, ал. 2: "Използването на българския език в държавни учреждения, на митинги, събрания и манифестации е задължително. Доколкото си спомням и е така това становище г-н Воденичаров го изрази и в Конституционната комисия, струва ми се и долу, в пленарната зала." Официалният език в републиката е българският." По това предложение ние всъщност сме длъжни като Конституционна комисия да го представим долу в пленарната зала. Друг е въпросът...

РУМЕН ВОДЕНИЧАРОВ: Аз мога да събера още подписи. Онзи ден за 5 минути ги събрах.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: (Брои подписите) Никой не се съмнява в това. $33 + 6 = 39 + 19...$ тук има някъде около 60 подписа.

РУМЕН ВОДЕНИЧАРОВ: И Аврамов - 1.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Аз виждам неговото име тук. Ще взимаме ли становище?

Конституционната комисия докладва предложението на г-н Воденичаров. Длъжни сме да го поставим на гласуване... Другият въпрос е, ако трябва някаква друга формулировка да видим от юридическа гледна точка. "Използването на български език в държавни учреждения, на митинги, събрания и манифестации, е задължително."

РУМЕН ВОДЕНИЧАРОВ: Тук се посочват тези публични отношения, на които е абсолютно задължителна употребата на българския език, тъй като има други публични отношения и аз ги посочвам по-надолу в мотивите, за които няма да се изисква такава употреба, няма да бъде абсолютно задължителна - примерно, разни пехливанлъци, кръщенета, сунети и т.н. ... религиозни обреди - това са също публични отношения.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Аз съм против включването на този текст. Г-н Воденичаров знае това, макар че като член на Зелената партия съм бил обвързан с някакво становище, но не съм държал на това становище.

Смятам, че ще бъде неправилно да го включим този текст и ако се връщаме към някаква формулировка, нека се върнем към старата формулировка и в политическия живот, в публичните отношения...

РУМЕН ВОДЕНИЧАРОВ: Аз нямам нищо против да се върнат "публични отношения", но тогава някой ще се чувствуват оцетени. Имам предвид Движението за права и свободи. Ние имаме Закон за митингите, събранията и манифестацията, който закон ще трябва да бъде изменен във всички случаи по този начин след приемането на Конституцията. Използуваме заглавието на закона плюс държавните учреждения.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Това е чисто правно-технически изброяването никога не може да бъде пълно и точно. Затова е редно в Конституцията да се формулира с абстрактни изрази.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Има думата г-н Аврамов.

ГЕОРГИ АВРАМОВ: Не е ли абсурдно това? Нима президентът на Израел херцог говори на български от парламента, или някой друг? Що за абсурд? Освен това, има закон, в който могат да бъдат уредени тези отношения. Нали разбирате, че в момента се вкарва една норма, която е абсурдна?

ГЛАСОВЕ ОТ ЗАЛАТА: Става дума за българските граждани.

ГЕОРГИ АВРАМОВ: Къде пише, че за българските граждани? Къде? "Официалният език в Република България е българският".

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Ами то затова в някои парламенти не се разрешава на чужди граждани да говорят.

ГЕОРГИ АВРАМОВ: Или Данкуел да говори на български на митинг?

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Той нали не е политически, този митинг?

КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ: Аз искам само да допълня, че ние сме признали примата на международното право. Има езици на международно общуване.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: От гледна точка на правилника ние като Конституционна комисия сме длъжни да докладваме предложението и да бъде поставено на гласуване.

ЧАВДАР КЮРАНОВ: "...държавни учреждения и политическия живот", така че има и още едно предложение.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ:

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Господин Кюранов, няма друго предложение. Ако има друго предложение, то трябва да бъде с 40 подписа. Последния ден, когато гласувахме чл. 3, Вие отсъствахте. С големи усилия стигнахме до първото изречение на чл. 3, включително и политическия живот обсъждахме. Спомена се чл. 34 и т.н. Направи се предложение. Друг е въпросът, ако господин Воденичаров и другите вносител намерят друга формулировка на идеята, а не да бъде изброително. Ако държите на тази формулировка, тя ще бъде докладвана и ще бъде поставена на гласуване.

РУМЕН ВОДЕНИЧАРОВ: Ако се отхвърли - отхвърли. Ако искате, аз мога да ви пусна касена от Крумовград, за да видите какво представлява митинг на турски език и за да се убедят всички тези псевдоправозащитници какво представлява ограничението на турския език в обществените отношения.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Като Конституционна комисия ние бихме могли, от юридическа гледна точка бихме могли да го предложим като втора алинея, евентуално, ако се приеме, или като второ изречение.

ЯНАКИ СТОИЛОВ (и други членове на комисията): Като второ изречение.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Предлагате го като втора алинея?

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Не, по-точно като второ изречение.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: "Официалният език в републиката е българският. Използуването на български език в държавни учреждения ... и т.н. ... е задължително." Добре, ще го предложим като второ изречение. Така ли се уточняваме?

ГЛАСОВЕ ОТ ЗАЛАТА: Да.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Нямаме нищо против, господин Воденичаров?

РУМЕН ВОДЕНИЧАРОВ: Моля?

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Да го включим като второ изречение?

РУМЕН ВОДЕНИЧАРОВ: Добре, съгласен съм.

ЮЛИЙ БАХНЕВ: Не е много ясно какво означава - събрание на закрито ли? Текстът може да се доизясни. Още повече, аз смятам, че законът трябва по-подробно да регламентира свиквания и провеждания на митинги, събрания, манифестации...

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Аз предлагам Конституционната комисия да предложи някаква друга редакция - неговото използване в държавните институции и политическото отношение е задължително. Необходимо е да се уточни, за да не се създава това двусмислие, за което говори господин Бахнев. Може да имат събрания, които да не са политически - на културно-просветни дружества, на някакви други - нека да си правят събрания на какъвто искат език. Въпросът е, че що се отнася до политическата дейност във всичките й тези форми тя трябва да бъде на български.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Тази формулировка, която Ви предлагате, всъщност това беше предложение, подписано от три парламентарни групи, по-скоро от представители на три парламентарни групи. Това Ви е известно. Ако трябва да се върнем към тази юридическа формулировка - ние да предложим на гласуване държавните институции и политически живот... сега ще ви донесе секретарката тази формулировка с подписите.

МАРИАНА ТОДОРОВА: Добре, но тя не е подписана от 40 народни представители.

ЮЛИЙ БАХНЕВ: Точно така, тя трябва да бъде подписана.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Не, могат и вносителите в хода на дискусията да коригират това становище, което, мисля, че е по-приемливо за Конституционната комисия, за да го подкрепи.

ЕДИН ОТ ПРИСЪСТВУВАЩИТЕ: Може да се съберем и да правим някъде едно закрито събрание на чисто политическа тема и трябва да говорим на български, така ли?

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Трябва, да.

ЕДИН ОТ ПРИСЪСТВУВАЩИТЕ: Да, но една статия в един вестник...

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Добре, тук сте поставили един въпрос, който трябва да решим.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Политиката също ще се пише на български език. Този, който иска да занимава обществото с нея - ще пише на български език. (Възниква спор между Янаки Стоилов и един от присъстващите.)

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Чл. 3 ще го видим. След като се внасят предложение, подписано от 40 народни представители, ние сме длъжни, разбира се, да го внесем, но мисля, че като Конституционна комисия можем да вземем отношение по редакцията,

14

по юридическата издържаност, разбира се, ако вносителите са съгласни да бъде така.

РУМЕН ВОДЕНИЧАРОВ: Съгласен съм. Както искате го внесете.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: В този смисъл дали това изброяване на митинги, манифестации, събрания и т.н. е по-правилно, или това, което... институции и политическия живот. Друг е въпросът дали ще бъде прието или не. Ето това можем да вземем като отношение като Конституционна комисия. Сега ще дойде предложението, което беше направено, и ще вървим надолу.

КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ: Сега на мен все пак не ми стана ясно как ще процедираме. Това предложение, внесено от народните представители, ще бъде огласено на пленарно заседание, ще бъде подложено на гласуване.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Да, ще бъде подложено на гласуване.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Не, преди това Конституционната комисия може да изрази своето мнение, че тя предлага друга редакция на тази идея.

ЮЛИЙ БАХНЕВ: Тази редакция трябва да бъде предложена с 40 подписа след това. Аз не казвам това за лошо или добре, но това е правилото. (Много от присъстващите възразяват на изложеното становище.)

ЧАВДАР КЮРАНОВ: Един момент. Не е точно така. Ако вносителят се е съгласил с промяната...

ЕДИН ОТ ПРИСЪСТВУВАЩИТЕ: Доколкото си спомням, в правилника беше така: на третото четене се правят предложения от една десета от народните представители. Втората алинея: "Събранието може да изпрати тези предложения на Конституционната комисия, за да се произнесе по тях." Това е един втори момент.

НОРА АНАНИЕВА: Ние го правим предварително.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Именно, ние се произнасяме сега по това нещо.

ЧАВДАР КЮРАНОВ: Има друг смисъл в самия правилник за работата на Народното събрание - трябва да се докладват мотамо, както се дават. Те могат да ги приемат и да не ги приемат. Ако не ги приемат - може да не ги приемат с вот за отрицание, а да кажат и да имат вот да ги изпратят в комисията за разглеждане

и вече комисията тогава ще може вече да прави свои предложения.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Ние спестяваме нещата.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Ако искате, мога да ви прочета членовете от правилника.

НОРА АНАНИЕВА: Нека не усложняваме нещата. Искането за 40 подписа е да бъде достатъчно сериозно предложението за ревизия на даден текст, който е приет. Щом като вече се внесе, естествено е по него да стане разговор, дискусия и да се стигне и до друга формулировка. Защо се поставя въпросът така: или се приема това, или не?

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Тук трябва да разсъждаваме по аналогия, както при второто четене. Там се обсъждат само писмени предложения, но това не лишаваше Конституционната комисия да предлага редакция на тези писмени предложения за гласуване.

ЮЛИЙ БАХНЕВ: Става въпрос за следното. Господин Грънчаров обърна внимание. Чл. 86, ал. 2 гласи: "Великото Народно събрание може да изпрати направените предложения на комисията за допълнително проучване и докладване на едно следващо заседание.

Следователно, първо се внася в Народното събрание, след това се отива в комисията.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Понеже ние сега минаваме през комисията, можем да си спестим връщането от Народното събрание.

НОРА АНАНИЕВА: Господин Бахнев, ако така стриктно гледате правилника, какво ще се докладва на пленарно заседание, само ще ги чете, така ли, и няма да взимаме становище, когато ще гласуваме?

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Вие за политическия живот ще се подпишете ли, за да направим едно предложение?

ЮЛИЙ БАХНЕВ: Зависи от това как звучи редакцията.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Тя звучи вече от няколко седмици, тази редакция.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Колеги, нека да вървим напред. Така или иначе ще бъде докладвано, и, разбира се, гласувано.

РУМЕН ВОДЕНИЧАРОВ: Добре, а дебати ще се откриват ли?

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Разбира се. При всички случаи. Предлагат се дебати и се гласува.

ЧАВДАР КЮРАНОВ: Тогава при дебатите може да се отиде към различни варианти.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Друг е въпросът, че ние като Конституционна комисия да бъдем готови с една или друга редакция.

Чл. 4. Поне до този момент не са направени предложения.

По чл. 5 има направено предложение от народни представители - 41 са, за нова ал. 2 "а". "Престъпленията и наказанията за тях се установяват със закон."

НОРА АНАНИЕВА: Според нас това е един пропуск в Конституцията, има го във всички конституции. Просто тук му намерихме систематичното място.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Според мен, систематичното място на този текст е в чл. 30, където се говори за наказателната отговорност. Чл. 30 трябва да бъде ал. 3, 2 "а" и там вече другите алинеи да се разместват.

ЮЛИЙ БАХНЕВ: Става въпрос за трета алинея.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Систематичното му място на предложението...

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Ясно. Докладва се правилно, но въпросът е, че систематичното му място е в чл. 30, реално погледнато.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Не е.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Тук е принципът срещу обратното действие, а не принципът за...

НОРА АНАНИЕВА: Тук е.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Ако ние махнем целия чл. 5 и го пратим там - да, но щом имаме тези неща...

НОРА АНАНИЕВА: Това е един конституционен принцип, който го има във всички конституции.

ЧАВДАР КЮРАНОВ: По-правилно е тук да бъде.

НОРА АНАНИЕВА: Ние не можем да провъзгласяваме обратното действие дали го има или няма, преди да провъзгласим, че не може без закон да се казва.

ЮЛИЙ БАХНЕВ: Прочетете, моля Ви се, Вашата редакция.

НОРА АНАНИЕВА: Текстът е: "Престъпленията и наказанията за тях се установяват със закон."

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Се установяват само със закон.

17

НОРА АНАНИЕВА: Чл. 3, ал. 2 "а". "Само със закон."

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Да, "Престъпления и наказания за тях се установяват със закон."

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Само със закон.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Тук няма "само", но можем да го пишем.

НОРА АНАНИЕВА: Ако искате и "само", но в нашето предложение е "със закон".

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Чета дословно предложението: "Престъпленията и наказанията за тях се установяват със закон."

НОРА АНАНИЕВА: Предлагаме да е чл. 5, ал. 2.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Въпросът е дали да бъде към чл. 5 една алинея, може би след третата или преди третата...

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Не, те могат да бъдат две изречения в ал. 3. Това да е първо изречение, а другото да бъде второ изречение. Те са свързани едно с друго.

ЧАВДАР КЮРАНОВ: Точно така. Това е най-доброто предложение.

НОРА АНАНИЕВА: Може ал. 3, първо изречение. След това никой не може да бъде...

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Добре, уточняваме ли така: "Конституционната комисия предлага да се включи това изречение: "Престъпленията и наказанията ... се установяват със закон." Това да бъде не като нова алинея, а като първо изречение на ал. 3. Ако то се приеме, ще бъде първо изречение на ал. 3.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Господин Корнезов, извинете, че правя предложение в нарушение на процедурата за прередактиране на сегашната ал. 3, но ако тук го приемем, ще му съберем подписите. За какво става дума? Ал. 3, която в сегашния си вид е преписана от пакта, установява само принципа за съставомерност на деянието към момента на неговото извършване, но тя не съдържа идеята за начина, по който се третира извършителят на престъплението. Тоест, дали към него може да се прилага някакъв по-благоприятен режим, след като има нов, по-лек закон. Затова ще ви прочета за мен точната идея на това изречение: "За всяко престъпление се прилага този закон, който е бил в сила по време на извършването му, освен ако новият закон не е по-благоприятен за дееца. Това е цялата идея за обратното действие.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Това е правилно, но ние трябва да го развием в предложение.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Не, тази тема ние втори път не трябва да я засягаме, а просто трябва да я изчерпим.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Виждате, колко е болезнена за някои.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: В нея няма нищо спорно.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Вие знаете как влезе просто в последния момент.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Да, и понеже го правихме накрак, идеята влезе в своя поокастрен вид, а не в цялата и пълнота.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Това е доразвитие.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Именно, то е доразвитие на тази идея.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Убеден съм, че конституционно няма да има никакви пречки законът да бъде съобразен именно с това. Това е едно логическо следствие от принципа.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Да, аз съм напълно съгласен. Няма пречки, но понеже принципът е даден в този му вид сега в Наказателния кодекс, да не се създава впечатление, че се променя базовата основа, базата, от която се тръгва.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Аз нямам нищо против, но ... Колкото по-малко го бутаме, толкова по-добре.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Може да породи във всеки човек, който разбира нещата.

ЮЛИЙ БАХНЕВ: Аз искам да ви кажа защо от пакта ние сме взели, а в пакта го няма? В пакта има член, който казва: "Всичко, което е по-благоприятно, е разрешено."

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Добре, уточняваме ли да намерим тази редакция, която Янаки Стоилов ни предлага, и респективно да се внесе с 40 подписа, което с пълнота ни дава забраната за обратното действие и облекчаване на положението...

ЧАВДАР КЮРАНОВ: Ще се породят много спорове, много дълги спорове, защото ще помислят, че тук има кой знае какви дълбоки и скрити мисли.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Не, тези, които не разбират за какво става въпрос - от "Никола Петков". Другите няма да го повдигнат.

ЧАВДАР КЮРАНОВ: Аз съм повече за това да остане както е. Това ще повдигне много дълги спорове и ще се сметне, че тук се

използува ситуацията и т.н.

СПАС МУЛЕНАРОВ: Това е достатъчно ние да го развие в Наказателния кодекс.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Въпросът беше да обхване и гражданското... Имаме само наказателната...

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Текстът беше този: "За всяко престъпление се прилага този закон, който е бил в сила по време на извършването му, освен ако новият закон не е по-благоприятен за дееца."

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: По-точно е.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Съгласен съм с формулировката, но...

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Така се очертава.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Този текст съдържа само идеята, че това трябва да е било престъпление. Няма пречка да се издаде закон, който предвижда утежнена отговорност за същия състав. Вкарването на друг текст в Конституцията може да породи впечатлението, че се стеснява приложното му поле.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Не може, защото това е другото развитие на общата идея. Това е един по-стеснен кръг. Не може да стане грешка за един юрист, според мен.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Имаме още време, нека да помислим.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Нека да не губим времето на комисията, тя няма да може да възрази по същество, така че...

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Никой не възразява по същество. Въпросът го виждате от практическа гледна точка.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Той днес е практически, а утре може да е реален.

ВАЛЕНИ ПЕТРОВ: Една малка бележка. Към чл. 5, ал. 3: "Никой не може да бъде осъден за действие или бездействие..." и пр. Няма ли да бъде по-добре, вие ще кажете, да бъде не "осъден", а "съден". Това предполага, че и "осъден" не може да бъде, щом не е съден.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: "Осъден" е крайният акт.

ВАЛЕРИ ПЕТРОВ: Да, разбирам. Вие ще кажете.

МАРИАНА ХРИСТОВА: Може да се образува производство, за да се съдят, но да не се осъдят накрая.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Накрая могат да те оправдаят, да бъде прекратено.

НОРА АНАНИЕВА: Въобще да те подведат под отговорност е по-точно.

21

20

ЧАВДАР КЮРАНОВ: "Съден" е по-добре.

НОРА АНАНИЕВА: Без да се прави дискусия - да се приеме.

ЧАВДАР КЮРАНОВ: Да се приеме, без да се докладва.

Това е чисто редакционна поправка.

НОРА АНАНИЕВА: Редакционна бележка, но с важно значение.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: По чл. 6 не виждам да има до този момент предложения.

По седми член няма.

ВАЛЕРИ ПЕТРОВ: За чл. 6 - на предпоследния ред, втора алинея, там се изреждат: "... основани на... убеждения, политическа принадлежност, лично и обществено положение." Ние не знаем какво означава в тази поредица "лични". Може ли без него? "Политическа принадлежност, обществено положение" и т.н. Всички тези са лични. Дали той е такъв технически, по раса, народност или религия... Тук не разбирам какво ще бъде това негово лично положение?

Един от присъстващите: ако се махне думата, може да се явят спорове. Иначе сте прав.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Тези спорове се повдигнаха. Действително не е ясно какво се разбира под "лично положение".

ЧАВДАР КЮРАНОВ: Щом са повдигнали и се е приело, нека да остане.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Въпросът тук не е само редакционен. Все пак е гласувано. Друг е въпросът за тълкуването му.

ВАЛЕРИ ПЕТРОВ: Нека да остане така.

НОРА АНАНИЕВА: Личното му положение е например ерген...

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: По чл. 7 няма предложения.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: По чл. 5, ал. 5 ние използваме като синоними "публикуване" и "обнародване".

НОРА АНАНИЕВА: Къде?

ЯНАКИ СТОИЛОВ: В чл. 5, ал. 5 слагаме знак на равенство между "публикуване" и "обнародване", въпреки че някъде "обнародването" се смята именно за юридически акт, докато "публикуването" е по-широко понятие. Може да се публикува статия, нещо друго, докато обнародването вече изисква една процедура в специален орган и т.н. Тоест, да говорим само за "обнародване". "Всички нормативни

актове се обнародват и влизат в сила три дни след обнародването им." Така текстът няма да поражда никакво двусмислие.

МАРИАНА ХРИСТОВА: Но да не се внася.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Не, да не се внася. Повторението тук създава неяснота. Казвам го за комисията.

ЮЛИЙ БАХНЕВ: Това нещо няма нужда да се докладва.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Да видим предложенията. Следващият текст, по който има предложения, е чл. 19. От група народни представители, начело със Захари Карамфилов, има едно предложение. Предложенията не са систематизирани.

По чл. 12.

ЧАВДАР КЮРАНОВ: Обръщам се към членовете на комисията. Ние трябва да решим този въпрос. Според мен сега не можем да разглеждаме тези предложения, които прави господин Грънчаров. Не можем да ги разглеждаме. Нямаме правно основание да ги разглеждаме. Подобряването на Конституцията - всеки член така е написан, че подлежи на подновяване. Това значи отново разговори в общото събрание, отново мотиви "за" и "против" и никой не може да ни гарантира, че спазим този срок. Ние трябва да изхождаме от минимално необходимото. Там, където по същество нещо е пропуснато. Трябва да изхождаме само от предложения, подписани от 40 души.

ЕДИН ОТ ПРИСЪСТВУВАЩИТЕ: Ние смятаме, че ще съберем подписите.

ЧАВДАР КЮРАНОВ: Съберете.

ЕДИН ОТ ПРИСЪСТВУВАЩИТЕ: Предложенията са по същество. Ако смятате, че не заслужават внимание...

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Не, нека да чуем предложенията.

ЧАВДАР КЮРАНОВ: Аз смятам, че ние имаме една свръхзадача, от която трябва да изхождаме всички и трябва да се съобразяваме с нея. Имаште предостатъчно време и всички ние имаме предостатъчно време, за да си направим другите предложения досега. Ако не сме ги направили - това е наша грешка. И ваша, разбира се.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Вървим по предложенията, които са направени от народните представители и подписани от други. Евентуално след това можем да се върнем към предложението.

ВАЛЕРИ ПЕТРОВ: Не вървим ли член по член?

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Нека най-напред да прегледаме текста на предложенията, които вече са постъпили.

Чл. 19.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Преди това в чл. 17 редакционно само отбележете, че трябва да се съгласуват времената. Сигурно и господин Валери Петров го е отбелязал. В ал. 5 - "При условие, че тези нужди не могат да бъдат задоволени по друг начин". Трябва да бъде в множествено число. Става дума за чл. 17, ал. 5: "При условия, че тези нужди не могат да бъдат задоволени по друг начин, защото имаме държавни и общински нужди". Трябва да се съгласуват времената.

ЧАВДАР КЮРАНОВ: Не времената, а числото.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Чл. 19. Захари Карамфилов, Йовчо Русев и други народни представители - чл. 19, ал. 1: "Икономиката на Република България се основава на свободата на стопанската инициатива." Те допълват: "... и регулирани пазарни отношения". Новото е "и регулирани пазарни отношения" - това, което всъщност беше направено като предложение в пленарната зала.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Господин Корнезов, днес Комисията по икономическата политика има събиране. Те казаха, че страните може би ще уточняват редакцията на този текст. Нека да се върнем малко по-късно към него. Предполагам, че това е предпоследното им предложение. Ще го разгледаме, но нека да изчакаме. Към 12 ч. могат да донесат нова редакция на същата алинея.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Дано не донесат нова редакция, защото ще направят голяма грешка, ако променят текста. Това е текст, който може да предизвика такива дискусии в залата, че и три дена да не свършат. "Регулирани пазарни отношения", според мен, това са две понятия, които до известна степен се изключват. Връщаме се към едни идеологически спорове. Не успях да говоря със Захари Карамфилов.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Направено е предложение. Ще чакаме становище на Комисията по икономическата политика.

Предлага се чл. 19 "а". Така ли да го разбирам, госпожа Ананиева? Това е идеята. "Държавата създава условия за преодоляване на различията в икономическото, социалното, екологическото и демографско развитие на отделните райони на страната и подпомага съответните териториални единици и дейности чрез финансово-

кредитната и инвестиционната политика.

НОРА АНАНИЕВА: Това предложение го изработихме в нашата група, след като се запознахме с внесените предложения от арх. Стайнов и една група за планинските и полупланински райони. Това беше предложение на Йовчо Русев също с подписи.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Да, те са тук, само че към чл. 20, ал. 3.

НОРА АНАНИЕВА: Ние смятахме, че въпроси на регионалната политика (след като става дума за регионална политика) те могат да се обединят в един текст. Ние предлагаме този текст тук, като заимствувахме и формулировката до голяма степен от германската конституция, която се отнася към провинциите, и въпреки че държавата е либерална и пазарната икономика е високоразвита, там се допуска - не, а се предполага участие на държавата в балансиране на различните региони. Така че мисля, че има място за тези две предложения, които са направени, но в един синтезиран текст. Не е достатъчно прецизен може би. Разгърнат е, но германският е още повече, той е почти двоен като текст, който насърчава: "Държавата насърчава икономическата и инвестиционна политика, провеждана... да балансира регионите..." и пр. Затова решихме, че трябва да подкрепим тази идея. Затова ви предлагаме тази редакция. Ние предлагаме в чл. 19 - 19 "а". Прочетете и другите два, защото тя е в контекста на другите две предложения, които имат отделни текстове.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Предложението на Йовчо Русев и на други депутати е към чл. 20, ал. 3. Да се добави: "Държавата насърчава и подпомага развитието на стопанската дейност в планинските и полупланински райони. Идеята, която е в чл. 20, е земята като национално богатство... и т.н.

ЮЛИЙ БАХНЕВ: Мястото е даже след 21 "а".

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Стефан Стайнов, който също е събрал подписи, го дава към "Местно самоуправление": "Държавата провежда целенасочена регионална политика, ориентирана към установяване и поддържане на справедлив социално-етнически баланс между различните части на националната територия, като обръща особено внимание на проблемните райони."

НОРА АНАНИЕВА: Много мислехме, че "проблемните райони" е едно понятие, което не е хубаво.

ЧАВДАР КЮРАНОВ: Много е дълъг този текст.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Именно затова текстът, който предлага госпожа Ананиева, обединява.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Колеги, да го прочетем още веднъж: "Държавата създава условия за преодоляване на различията в икономическото, социалното, екологическото и демографското развитие на отделните райони на страната и подпомага съответните териториални единици и дейности чрез финансово-кредитната и инвестиционна политика."

ЖИВКО МИЛАНОВ: Такъв текст е абсолютно необходим, още повече, че той е една реалност в нашата страна. Един проблем, който не бива да подминаваме. Мен ме смущава редакцията отначало, където се казва "

Това навярно не може да стане. Такава задача не можем да си поставим - да преодолеем различията, защото те си съществуват обективно. По-скоро може да стане дума за някакво балансиране или хармонично развитие на отделните територии. В такъв смисъл трябва да го разглеждаме.

ЧАВДАР КЮРАНОВ: Това е вярно.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Тогава да кажем: "За намаляване на различията". Това е реалното.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: В проекта на господин Павлов има излишен чл. 42. "Трябва да се постигне национално експлоатация на земята и за установяване на справедливи социални отношения чрез закон... се установяват границите на частната земеделска собственост, съобразно областното и селскостопанските зони..." Моля да го прочетете, защото не мога да го видя без очила.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Тъй като идеята е ясна и смятам, че всички я споделяме, въпросът е да намерим точната ѝ редакция и систематичното ѝ място. Предлагам да поканим Йовчо Русев и г-н Стефан Стайнов, за да можем да ги убедим, че техните идеи се съдържат и да не настояват на отделно гласуване долу. Ако ги убедим в една обща редакция, мисля, че ще бъде най-добре. Така че сега да не решаваме точната редакция в момента, да ги поканим, мисля, че те ще дойдат. Тази идея е най-близка до редакцията, която предлага госпожа Ананиева.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Може вместо "преодоляване на различията" да се запише "намаляване на различията", тъй като те не могат да бъдат преодоленни.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Аз имам един апел към колегите. Нека да помислим добре дали изобщо трябва да бутаме чл.19. Той беше изчистен максимално от всичко излишно. Сега отново се връщаме на стария текст.

НОРА АНАНИЕВА: Не, това е нов текст, който ще бъде фактически 20.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Аз имам предвид предложението на Захари Карамфилов, предложението на Нора Ананиева. Просто искам да кажа, че ние ще бръкнем отново в кошера с оси. Ще се породи един голям идеологически спор. Аз лично съм против. Рамката трябва да бъде колкото се може по-широка и по-незабележима.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Не по 19а няма да имаме предложения.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Понеже и Захари Карамфилов предлагаше едно допълнение, което според мен не бива да приемаме.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Значи идеята на 19а приемаме, а редакцията можем да доогледаме.

НОРА АНАНИЕВА: Да се направи един общ текст за регионалната политика.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: В чл.20, ал.2 да отпаднат думите "може да". Да няма тези модални форми.

ВАЛЕРИ ПЕТРОВ: И в чл.20, за който става дума: "Обработваемата земя се използва за земеделски цели. Промяната на нейното предназначение се допуска..." Всъщност с първата фраза ние определяме нейното предназначение по същина, от бога дадено.

А ние не променяме, ние само използваме земята за друго. Следователно бих искал да предложа: "използуването ѝ извън това нейно предназначение се допуска по изключение".

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Така, както сме дали текстът, той е по-силен. Защото земята няма да може вече да се използва на практика за друго. В това е проблемът.

ПЕТЪР БЕРОН: Да остане така, както си е.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: В чл.23, ал.2, като че ли трябва да отпадне думата "политическа". Основни цели са националната сигурност и независимостта на страната. Трябва да отпадне "политическа", защото страната трябва да бъде независима във всяко едно отношение - не само в политическо. Това е редакционно. Може да се махне.

ЧАВДАР КЮРАНОВ: Да, това е редакционна поправка. Да го махнем направо и да стане "независимостта на страната". То обхваща всички форми на независимост.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Още една редакционна бележка имам в чл.26, ал.2: не "своите", а "техните убеждения". Поправката е редакционна и е пак само за нас.

ВАЛЕРИ ПЕТРОВ: Аз искам да ви върна мъничко, тъй като отлагах своите бележки и чаках по-удобен момент.

В чл.11, ал.1: "Политическият живот в Република България се основава на принципа на политическия плюрализъм". Чисто редакционно не е ли по-добре "се гради върху" или "основава върху".

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Да, и по-нататък има такива предлози, които трябва да се уточнят.

ВАЛЕРИ ПЕТРОВ: Член 11, ал.3. "Редът за образуване и прекратяване на политическите партии..." - може би нямате друг термин, но от езикова гледна точка прекратяване на партия не може да се каже. Прекратява се съществуването, дейността и т.н.

ЧАВДАР КЮРАНОВ: Да се добави "прекратяване на дейността".

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Само можем да махнем "политически партии", защото горе казваме, че партиите съдействуват. Така че тук няма нужда от политическите партии. Да бъде само "партиите", защото горе ние не говорим, че политическите партии съдействуват.

ПЕТЪР БЕРОН: Ние твърде много сме умували тези изречения и те са много добре балансирани. Моля ви нека не ги пипаме сега.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Добре.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Колеги, да видим първо предложенията по същество, а след това ще гледаме редакционните.

НОРА АНАНИЕВА: В чл.29, ал.5 е допусната една безсмислица. Във второто изречение се казва, че "тайната на тези съобщения..." Трябва да се намери по-точна българска дума. В първото изречение става дума за срещи, което е една категория, а във второто изречение става дума за нещо друго и въпреки това пише "тези съобщения".

ЮЛИЙ БАХНЕВ: Може би трябва да се каже тайната на тези връзки.

ЧАВДАР КЮРАНОВ: Точно така е, това са връзки. Или може би тайната на това общуване.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Общуването не е тайна. Ти влизаш в затвора и това не е тайна. Информацията е тайна.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Ако искате да го заменим с информация.

ПЕТЪР БЕРОН: Контакти е най-добре.

НОРА АНАНИЕВА: Тайната на информацията за тези срещи е неприкосновена или може би още по-точно е да се каже, че тайната на обмена на информация е неприкосновена.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: При препечатването на текста е направена грешка с оглед на това, което гласувахме в чл.17, ал.1. Изпуснат е изразът "както и на наследяване". Това е техническа грешка. "Правото на собственост, както и на наследяване".

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Да, така е гласувано.

НОРА АНАНИЕВА: Имаме редакционна поправка в чл.32, ал.2. Вместо "и" да бъде "или". Защото иначе се оказва, че и на гости човек да иде, трябва да иска разрешение от съдебните власти.

ЧАВДАР КЮРОНАВ: Но с това се изменят много неща. При единият случай се иска съгласие и разрешение, а при втория случай, който госпожа Ананиева предлага, излиза, че може само едното - че може да даде съгласие, но да се влезе без разрешение.

НОРА АНАНИЕВА: Да, като отидете на гости, е така.

ЧАВДАР КЮРАНОВ: Но така се използва незнанието на хората. Те няма да знаят, че зависи от тяхното съгласие.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Едната хипотеза е доброволното допускане до жилището, а другата хипотеза е на принудителното, когато неговото съгласие не играе роля. Тогава има само един нормален път - чрез акта на съдебната власт. Защото излиза, че може да има акт на съдебната власт да се влезе в жилището, а той да каже, че не е съгласен.

ЧАВДАР КЮРАНОВ: Точно сега е така.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Добре, слагаме "или".

Член 39. Прибавя се нова алинея 3: "Законът урежда организацията и контрола върху националните средства за масова информация и гарантира достъп до тези средства на основните социални и политически групи".

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Когато формулирахме Конституцията, ние определихме горе-долу общите принципи. Сега и тук се правят опити да се вмъкнат, бих казал, ведомствени текстове. Защо трябва да впишем този текст, щом законът го определя? Нищо не казваме с това.

НОРА АНАНИЕВА: Текстът е заимстван от няколко конституции.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Господин Обретенов, тук идеята е за четвъртата власт, която има твърде голяма роля, а на практика никъде не се урежда в Конституцията. Всички други конституции ѝ отделят място.

НОРА АНАНИЕВА: Става дума за националните средства за осведомяване, а не за ведомствените.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Какво казваме с това ние? Препращаме в закона.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Казваме нещо различно от претенцията на някои, че телевизията и радиото сами изцяло трябва да преценяват кой трябва да говори и кой не трябва да говори по тях. Що се отнася до националните средства за масова информация, ние искаме законът да определи някакви критерий на тази свобода на журналистите.

ЧАВДАР КЮРАНОВ: Иначе те се превръщат в монополисти. Стават един монопол.

ЮЛИЙ БАХНЕВ: Аз смятам, че това, което е добавено в края на изречението, е вече прекомерно ограничително и трябва да се остави на закона. Основните социални и политически групи не са всичко, което има нужда от достъп в националните средства за масово осведомяване. Не бива в Конституцията да сложим това ограничение за закона.

ПЕТЪР БЕРОН: Мъгляви понятия са тези основни политически и социални групи.

ЧОВДАР КЮРАНОВ: Добре, нека изясним понятията. Но смисълът на този текст не е неправилен. Трябва да се знае, че това са национални средства.

ПЕТЪР БЕРОН: Има нещо рационално в предложението, но формулировката не е много лесно защитима.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Текстът е предложен като нова алинея. Можем да го дадем със съответните подписи.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Идеята се приема, формулировката ще потърсим по-късно.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: В чл.40, ал.1 има ново изречение след второто изречение: "Законът урежда получаването и предоставянето на информация чрез средствата за масово осведомяване, като вземем предвид и изискванията на професионалната етика на журналиста".

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Този текст не става за конституция.

НОРА АНАНИЕВА: Ако отстоите предишното, от това можем да се откажем.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Това е една гаранция за тези, които професионално се занимават с разпространяване на информацията. Смисълът е законът да не може да задължава журналиста да обявява своите източници на информация.

НОРА АНАНИЕВА: Идеята беше за някакъв защитен текст на журналистите.

ЧАВДАР КЮРАНОВ: Мястото на това е в Закона за печата.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Не може в една Конституция да се предписва по този начин какво трябва да вършат журналистите и т.н.

НОРА АНАНИЕВА: Може ли да ви прочета в гръцката конституция текстът за радиото и телевизията? "Радиото и телевизията се намират под прекрия контрол на държавата. Цел на тяхната дейност е обективно и при равни условия да се разпространяват информация и новини, а също така произведения на изкуството и литературата".

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Госпожа Ананиева, една реплика. Гръцката конституция почива на съвсем други принципи, в смисъл, че тя е много подробна, регламентирано е всичко. Там ще видите, че е регламентирано даже за отделните региони. Така че не може да бъде пример.

НОРА АНАНИЕВА: Тук става въпрос за радиото и телевизията, които ги има и при нас.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Аз не бих се противопоставил за средствата за масова информация, но трябва да намерим по-сполучлив текст.

ЧАВДАР КЮРАНОВ: Например за образованието в немската конституция също е казано, че цялото образование е под контрола на държавата. Защо да не можем да кажем, че радиото и телевизията за под контрола на държавата, както е гръцкият текст?

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Поне може да се направи по-опростено и да се прецени: "Законът регулира получаването и разпространяването на информация, като взема предвид..." без "чрез какво".

В чл.41 да се уточни "да избират държавни органи и органи на местно самоуправление". Не е точно, поправката ми е редакционна, но е и по смисъл, защото има местни органи, които не са на самоуправление.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Нека да остане, както си е. Да не даваме характеристика на този местен орган.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Аз искам да ви върна към чл.40, ал.2. Само едно редакционно, но много важно уточнение. Тази служебна тайна трябва да отпадне и да дойде друга "защитена от закона тайна". Защото всеки може да си обяви за служебна тайна нещата, свързани със своето учреждение и на тази основа да ограничи всичко. Така е много опасно.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Да, но измества идеята.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Когато говорихме за служебна тайна, ние говорихме за тайните, които фирмата или личността има да съхрани. А не онова, което разбираме под служебна тайна по смисъла на служебната тайна, употребявана до днес.

Така че предлаганата редакция от проф. Миланов само изяснява и задълбочава понятието, без да го измества. Така се дефинира истинският смисъл. Защото служебна тайна може да бъде онова, което всяко министерство или ведомство си определи.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Нека да помислим. В стенографския протокол е записано, че е гласуван един текст, а сега искате да го променим. Това не е редакционна поправка. Ако трябва да уточним, нека да го направим с 40 подписа, но да не е така.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Касае се за нещо много сериозно. То ще има важно отражение в практиката. Всяко отражение може да се определи един кръг от информация като служебна тайна и никой не може да проникне там. Тук се касае за това, което може да представлява интерес, но не е държавна тайна или друга защитена от закона тайна. Например тайната на осиновяването, тайната на влоговете и т.н.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Проблемът е процедурен. Трябва да се внесе долу за гласуване, защото това не е редакционна поправка.

ЧАВДАР КЮРАНОВ: Аз съм съгласен, защото това е голяма опасност.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: В чл.47, ал.2 има предложение след текста: "Държавата създава условия за осъществяване право на труд на лица с физически и психически увреждания" да се добави "и изрично забранява прилагането на детски труд до 16-годишна възраст".

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Това не е точно. Идеята е да се забранява наемането по трудов договор на деца до 16-годишна възраст. Но дали тук трябва да го пишем?

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Не може ли да уредим със закон тези неща?

КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ: Искам да припомня, колеги, Конвенцията на ООН за детето от 1989 г. Просто да ви припомня текста, а ние да решим дали е основателно да го включваме в Конституцията.

"чл.32. Държавите - страни признават правото на детето да бъде защитено от икономическа експлоатация и от извършване на всякаква работа, която може да бъде рискована или да попречи на обучението на детето или да е вредна за неговото здраве или физическо, умствено, духовно, нравствено и социално развитие.

Държавите-страни ще вземат законодателни, административни, социални и образователни мерки за осигуряване прилагането на този член. За тази цел, имайки предвид съответните разпоредби от други международни актове, държавите-страни по-специално ще:

а) определят минимална възраст или минимални възрасти за приемане на работа;

б) определят подходящо регулиране на броя на часовете и условията на работа;

в) предвидят съответни наказания или други санкции, за да се осигури ефективното прилагане на този член."

Аз мисля, че ние имаме добрата възможност, след като приемаме Конституцията след 1989 г., да вкараме някои от измененията на този въпрос в нашата Конституция. Това е просто едно наше предимство - че приемаме Конституция сега и можем да отчетем наличието на Конвенцията на ООН за детето.

Струва ми се, че можем да вкараме следните текстове, ако се прецени това. Да защитим или да забраним икономическата експлоатация и извършването на всякаква работа, която е вредна за здравето - физическо, умствено, духовно, социално развитие. Да посочим, че със закон се определя минималната възраст за приемане на работа и часовете и условията на работа, при които може децата да работят.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Ние сме подписали конвенцията, така че аз съм съгласен.

КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ: Да, вижте какъв принцип възприехме ние. Ние възпроизвеждаме текстове буквално от международни актове, по които България е поела задължения с подписването и ратификацията им. Нищо не ни пречи да посочим и изразим едно отношение към детето в нашата Конституция.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Нищо не ни пречи, но трябва да ви кажа, че в сравнение с първоначалните проекти започваме да раз-

валяме Конституцията. Нейното общо обединително звено вече липсва, вмъкват се много еkleктични текстове. Не че имам нещо против текста, но става въпрос да преценим дали той е за конституция или е едно , което вече е уредено с конвенцията.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Нека тогава той да помисли и да формулира едно кратко изречение като алинея трета.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Да, един много кратък текст може да се включи.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Опасно и неточно е да се определя възраст 16 години. Защото и в стария Кодекс на труда, и сега между 15 и 16 години може да се полага труд по трудов договор с разрешение на Инспекцията по труда. Така че забраната, както е тук изрично направена, не е точна.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Не, може да се каже, че законът определя минималната възраст, от която могат да се наемат на работа и да се зачита еди-какво си. Да бъде записано само едно изречение като алинея 3 на чл.47..

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Член 48, ал.1.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Само да ви обърна внимание на един момент. В ал.5 е въведено минимално трудово възнаграждение, но това е една много сериозна опасност. Първо, доколкото знам, то е в различие от пакта - там е казано "справедливо". Заковайки в Конституцията "минимално", не даваме ли право на работодателите да определят минималната заплата и на конституционна основа да се води една жестока експлоатация?

МАРИАНА ХРИСТОВА: Според мен правилно се решили да оставите минимално трудово възнаграждение, тъй като то ще бъде определено със закон. Следователно всяко едно договяране на по-малка сума като трудово възнаграждение от тази, която е определена със закон като минимална, ще бъде нарушение. А справедливо е едно относително понятие, по-скоро понятие от етиката.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: После пък се казва, че заплата е в съответствие с извършената работа.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Това не е заплащане на труда, а необходимите средства за възстановяване на стоката работна сила.

МАРИАНА ХРИСТОВА: Синдикатите по принцип се занимават именно с тази дейност. Винаги има минимално възнаграждение, което ще бъде определено със закон и въз основа поне на него работниците ще могат да водят своите преговори.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Аз ви казвам, че минималното значи само възпроизводство на работната ръка, без да ѝ дадете елементарните условия за съществуване като човек.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Моля ви, нека не водим повече дискусии. Ако няма предложения, да минаваме нататък.

Към чл.48 се предлага ново изречение към първата алинея: "Работниците и служителите имат право да участвуват в регламентирането на трудово-правните отношения чрез преговори с работодателите и да сключват колективни трудови договори".

НОРА АНАНИЕВА: Това е едно предложение на синдикалистите при нас, които смятат, че в чл.48 са третираны само правото на сдружаване и правото на стачка, а няма правото на участие в регламентиране на трудово-правните отношения чрез преговори и сключване на колективни трудови договори.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Може би този текст трябва да остане за закона.

ПЕТЪР БЕРОН: Ясно е, че проектът е толкова хубав, че започваме да го разваляме вече.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Ако трябва да бъдем точни, достатъчно го развалихме вече.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Проф.Вълканов предлага текста, който всъщност отпадна, за правото на жизнено равнище. "Всеки гражданин има право на задоволително жизнено равнище, като му се осигуряват достойнство, храна, облекло и жилище". Това е точно от пакта. Спомнете си, че това беше подложено на гласуване и отпадна. Ще го подложим отново на гласуване.

НОРА АНАНИЕВА: Ние предлагаме една редакционна бележка към ал.4 на чл.51, която има много съществено значение. Само с разместване на една думичка "на". Записано е: "Никой не може да бъде подлаган да принудително лечение и на санитарни мерки, освен в определените от закона случаи". Идеята е, че не може да бъде подлаган и на принудителни санитарни мерки, а не изобщо.

Поради това предлагаме: "Никой не може да бъде подлаган принудително на лечение и на санитарни мерки..." Само редакционна поправка.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Правилно, чудесно.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Предлагам една редакционна поправка в чл.56, където се изброяват изключенията - чл.27, ал.1 - е записано, но чл.27 няма алинеи. Трябва да се задраска алинея първа.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Аз имам предложение по чл.57 във връзка с възможност за иск, който да достигне до Конституционния съд за защита на нарушени права по глава втора.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Това е съвсем друга идея.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Това е най-добрият начин да унищожите Конституционния съд на първо време.

НОРА АНАНИЕВА: Аз направих изказване в този смисъл, обаче това означава цялата компетентност на Конституционния съд да променим - и начина на сезиране и пр. Затова се отказах сама.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Като че ли е ранично да направим тази стъпка. Ние искаме изведнъж да извървим всичко, което други са направили за 50 години.

ЛЮБОМИР ИВАНОВ: Аз искам да направя една бележка не конкретно по някакъв текст, а по точно по нашата работа по Конституцията. Вярно е, че ние тук сме Конституционна комисия, вярно е, че има представители на политическите сили. Вижте как се получава ситуацията сега, аз говоря от гледна точка на партията, която представлявам, и от името на хората от СДС, които са тук в парламента. Много деликатно за нас става от политическа гледна точка всичко това. Каква е ситуацията в момента? Нашият брой намаля дотолкова, че аз както разбирам, БСП има 2/3 от тези, които присъствуват в залата и които гласуват. Тоест, вие можете да прокарате всяка поправка оттук нататък при третото четене.

От друга страна, няма да имате достатъчно без малка част от нас 267 човека, които да подпишат цялата Конституция. Аз и сега не знам дали ги има, но ако сега ги има, без много малко от нас вече няма да ги има. От тази гледна точка аз искам да кажа моето мнение по въпроса. Моето мнение е, че оттук нататък не бива да се налагат никакви съществени поправки в Конституцията.

Този текст аз съм готов да го приема такъв, какъвто е, без никакви промени, евентуално някаква редакция, ако някъде се налага. Не знам дали се налага. Но оттук нататък, ако вие започнете да внасяте промени, допълнения, изменения и т.н., това поставя под въпрос дали аз и моите колеги от Зелената партия ще подпишат Конституцията, т.е. дали ще може да бъде подписана Конституцията.

Моля да се съобразявате с това нещо.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Аз изразих това нещо няколко пъти.

ЧАВДАР КЮРАНОВ: Вижте, Вие не бяхте отначалото, господин Иванов. Поправките, които се правят, са редакционни. Те са от чисто юридически характер. Правото на наследяване е от юридически характер. Моето лично мнение е, че ако Вие имате някакви съображения и възражения по това, което приемаме или което предлагаме, аз ще убедя моите колеги да си оттеглим предложенията.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Аз искам да добавя нещо в този смисъл. Както каза Любомир Иванов, аз няколко пъти изразих протест срещу внесените промени. Действително смятам, че ние, помежду си да го кажем, нямаме моралното право да внасяме съществени поправки в изготвения текст, независимо от обстоятелството, че тези поправки според мен влошават Конституцията. Но поправки например от рода на тези, които се предлагат от Захари Карамфилов и др., в чл.19 за регулиране на пазарни отношения и т.н., това са неща, които могат да взривят залата. Ние не сме го приели, но трябва да постигнем някакъв вид консенсус по този въпрос.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Мисля, че трябва да бъдем максимално коректни едни към други. В тази ситуация всъщност вие също си элепоставяте тезата. Защото като наклонявате везната в някаква посока, давате възможност на всички да атакуват тъкмо Вас и единствено Вас заради нашето собствено безсилие вече. А от друга страна, много откровено ви заявявам, между първия проект и този проект, който обсъждаме, разликата е доста съществена и тя не е в полза на по-доброто за сегашната. Аз ви заявявам: ако се вслушаме в собствения си разум, трябва да се върнем на онова, което обсъждахме на първо четене и да го приемем него. Защото оттам насетне започна натискът на части от СДС срещу СДС. Вие забравяте тази подробност. Тази Конституция ще стане непопулярна във вида, в който я приемаме днес, колкото и да е хубава. Аз говоря за политика, не говоря за право.

Така че помислете сериозно колко разум има в това, което говоря. Аз мисля, че в случая този момент трябва да се отчете, колкото и да е драматичен, колкото и да прилича на извиване на ръцете. Аз не се опитвам да ви извивам ръцете в случая, просто ви давам един съвет, който от мое гледище е разумен. И ако вие се върнете към тази идея, ще разберете, че политически е по-вярно това, което ви казвам аз. И може би след обяд преди да продължим, трябва да се съберете вие и сериозно да го обсъдите като теза. А има неща (тук правото на наследяване е най-фрапиращият пример), но има неща, които е възможно да сме пропуснали. Нека да помислим за тези неща, които е възможно да сме пропуснали, а не за вкусовщината, която беше наложена между двете четения и която вече е повод да се мисли за това, че има натиск от ваша страна.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Колкото повече предложения се правят, толкова по-малка е вероятността Конституцията да се приеме.

НОРА АНАНИЕВА: Говорим за пропуски, които трябва да отстраним. Например ние не сме предвидили като умре президентът, дали едновременно с него умира и вицепрезидентът.

ЧАВДАР КЮРАНОВ: Пак повтарям, ако имате възражения по политически съображения по някои от така предлаганите от нас текстове, аз смятам, че ние ще ги оттеглим. Ако имате възражения и кажете: това по политически съображения нас не ни удовлетворява, ние ще се откажем.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Същото се отнася и за нас. Например отлагателното вето на президента на второ гласуване да се изисква повече от половината от всички народни преставители. Ако вие сметете, че това е политическа инсинуация, аз няма да го поддържам, макар че го смятам за юридически правилно.

ЛЮБОМИР ИВАНОВ: По повод на това, което Николай Павлов каза. Аз не съм сигурен, че сегашният проект е по-лош от първоначалния. Напротив, този проект е по-добър. Доста неща според мен се подобриха. Има и определени влошавания, аз ги знам къде са, но съображенията ни вече оттук нататък са политически. Аз също знам какво бих предложил и за Народно събрание, и за компе-

тенции, и за собственост, и за права, аз също бих могъл да го предложа, да намеря подписи и т.н. Но мисля, че оттук нататък вече нещата са политически. Не ми се иска да внасяме каквито и да било промени в този проект. Предлагам да приемем този проект, който е гласуван на второ четене. Да го гласуваме на трето четене, като примерно мнението на комисията да бъде, че не е целесъобразно да се внасят промени и това да се обясни на тези, които са събрали подписи. Съответно ще убедим нашите парламентарни групи да се откажат от това.

Да работим единствено върху пропуските, нещо, което не е огледано.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Господин Иванов, аз мисля, че тази Ваша позиция има опасност да се превърне в бумеранг като една уплаха пред постоянния натиск от улицата, че, виждате ли, ние не смеем да разгледаме дори и няколко съвсем ограничени необходими неща, които могат да усъвършенствуват Конституцията.

Според мен по-лошо би било ние да кажем: виждате ли, всичко е толкова добре, че не се намериха никакви две-три разумни предложения, които да се приемат на трето четене. Дайте да отиваме да подписваме Конституцията. Според мен това ще е по-опасният и по-неуместният политически подход. Би трябвало да сведем до няколко само предложения и поправки.

ЛЮБОМИР ИВАНОВ: Аз имам предвид нещо друго. Да приключим с това трето четене бързо и да работим до 17, като гледаме и други неща - има Закон за земята, има поправки в правилника, отмяна на Указ № 922, има Закон за приватизация, има и други неща. Ще бъде най-добре, ако ние поставим тежестта на работата на Народното събрание върху това.

КАЛИН ДИМИТРОВ: Аз правя едно предложение. По главата "Изработване на Конституция" имаме определени права, които сме ги приели, за да изработим проект и той да се гласува. Изисква се една десета част, т.е. четиридесет народни представители, които да правят поправки за предложения на трето четене. Ние имаме такива предложения за определени членове. Ако не можем да постигнем съгласие по определен член като становище на Конституционната комисия, предлагам да излезем със становище, че всичко, което е влязло, ще се подложи на гласуване в пленарната зала.

Защото на второ четене ние не навсякъде правихме така. Имаше предложения, които съгласно правилника са издържани, обаче ние не ги подложихме на гласуване. А сега задължително да подложим на гласуване предложените изменения.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Аз мога веднага да ви кажа, че то веднага ще се възприеме. Само че ако издържат нервите от другата страна. Вие това не искате да проумеете. Ние стигнахме до един правен абсурд, когато телето се грижи за кравата. Вулгарен съм, но съм точен.

Аз говоря за необходимите промени, а не ми говорете за 40 подписа. 40 подписа вие можете да съберете четири пъти. И като го подложим на гласуване, ще стигнете до този резултат. Вие ги имате двете трети.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Аз искам да попитам ще гледаме ли текста, защото в противен случай не мога да остана. За мен е важно да преминем текста.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: И това е важно.

ЛЮБОМИР ИВАНОВ: Аз искам да кажа нещо на колегата Калин Димитров. Колега, Вие изглежда не разбирате за какво става въпрос. Вие предлагате с 40 подписа, то се гласува и се приема, но какво става оттук нататък?

КАЛИН ДИМИТРОВ: Няма гаранции, че ще се приеме.

ЛЮБОМИР ИВАНОВ: Има гаранции, защото вие имате две трети. Много текстове ще се приемат, но като се приемат така няколко текста, накрая няма да има Конституция, разберете го това нещо! Ако искате, го разберете.

РУМЕН ВОДЕНИЧАРОВ: Всичко е в ръцете на Красен Станчев и на Любомир Иванов.

ЮЛИЙ БАХНЕВ: Може ли да предложи нещо? Според мен в създалата се обстановка ние имаме такъв изход. Първо, всички сме за това да имаме консенсус в духа, в който говори Иванов, Кюранов, Павлов, че не трябва излишно да пипаме текста с оглед да запазим това равновесие, което сме постигнали, и да приемем на трето четене нормално проекта, като уважаваме и мнението на малцинството.

Имаме и такъв изход. Днес да приемем един ограничен срок за внасяне на поправки, примерно до края на пленарното

заседание, защото трудно можем да върнем поправките, които са внесени. А Конституционната комисия трябва да има общо становище всъщност какво ще бъде предложено на гласуване. Това е въпрос вече на нашия консенсус тук. Дайте да решим от постъпилите предложения кои няма да пипаме и кои ще предложим на гласуване. Гаранция за това няма, но все пак има една гаранция, че накрая и дисциплината трябва да бъде по-здрава във фракцията на БСП.

ЛЮБОМИР ИВАНОВ: Ако не ме разбирате, повече няма да говоря!

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Господин Кюранов мисля, че много точно го каза. Текстовете, които възбуждат политически спорове, ще бъдат оттеглени.

НОРА АНАНИЕВА: Ние се присъединяваме като цяло на към този подход - минимални, само необходими, само пропуснати неща. Мисля, че в този смисъл бяха и предложенията ни. Там, където има няколко предложения за нови текстове, нашият замисъл е да направим тук разговора в Конституционната комисия. Вие видяхте, че с изключение на едно предложение, аз не отстоявах никое друго. В 13 часа имаме парламентарна група, на което заседание ще уточним дали има текст, по който си заслужава в пленарна зала да се спори. Всичко друго можем да оттеглим. Така че проблемът не е такъв. Ние не бихме си и разрешили, нито пък имаме желание да правим някакви съществени промени. Става дума за абсолютно необходими. Да кажем, има една преходна разпоредба за съдиите и прокурорите. Тя трябва по някакъв начин да впише, тъй като е пропусната.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Аз съм я формулирал.

НОРА АНАНИЕВА: Ето, виждате, че заедно сме стигнали до този извод. Това не са политически, а чисто конституционни, юридически поправки.

ЛЮБОМИР ИВАНОВ: Една такава поправка, госпожа Ананиева, само заради това, защото е предложена от БСП и само защото навън се знае, че вие имате вече две трети, след това ще бъде раздухана до невероятни мащаби и ще бъде изкарана крайно вредна за демокрацията.

НОРА АНАНИЕВА: Вие пак не ме разбрахте. Дано излезе крайно вредно за демокрацията и правото на наследяване, на което

ние обърнахме внимание, че е изпуснато.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Госпожа Ананиева, аз Ви поздравих два пъти за точни редакции. Има разлика.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Колеги, говорим за едно и също.

ВАЛЕРИ ПЕТРОВ: Мога ли да ви отнема съвсем малко време. Кажете ми как да направим за най-важното нещо, за стила и пр., за да мога аз да си отида. Може би трябва да се съберем с двама-трима от вас и да нанесем стилистичните поправки.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: След като мине гласуването, Валери Петров заедно с господин Павлов, господин Обретенов, Янаки Стоилов, Велко Вълканов, Живко Миланов и Любен Корнезов ще направят стилистичното доизглаждане на текста.

НОРА АНАНИЕВА: В чл.63, където е казано "в случай на война...", да запишем "до отпадане на тези обстоятелства", а не "прекратяване".

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Да говорим за държавна служба, а не за държавни длъжности. Няма такова понятие.

В чл.72 е необходимо да допълним едно второ изречение, че до приемането на нов правилник Народното събрание работи според процедурните правила на предходното Народно събрание.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Това е въпрос на статута на Народното събрание. Новото Народно събрание ще си отговаря за това.

ЧАВДАР КЮРАНОВ: Народното събрание спокойно може да каже, че не е обвързано с процедурните правила на предходното Народно събрание.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Добре, не настоявам.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: В чл. 83, т. 10 сме пропуснали да предвидим, че Народното събрание, освен другите въпроси за български войски в чужбина, трябва да решава и преминаването на чужди войски през територията на страната. Затова питам, ако се подкрепи, да го направим като предложение.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Това е разумно.

ЧАВДАР КЮРАНОВ: Добре, някой друг да го направи, да не сме ние.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Никак не държа на авторството.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Какво пречи да бъде преподписано и от нас? Конституционната комисия предлага. Ние имаме ли такива права?

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Добре, нека тогава Снежана Петрова да го напише, ние ще се подпишем и ще съберем и останалите подписи.

В т. 10 на чл. 83 да се добави и текста: "и преминаването на чужди войски през територията на страната".

НОРА АНАНИЕВА: Нашите предложения ги внасяме в комисията, ако комисията не ги подкрепи, ние ще решим за нас дали изобщо ще поддържаме.

ЮЛИЙ БАХНЕВ: Това е друго.

НОРА АНАНИЕВА: За всичко, което внесохме, ние ще решим тепърва това, което вие не сте приели, дали си заслужава да поддържаме.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Аз ви предлагам по-дипломатична формула.

НОРА АНАНИЕВА: Много е добра формулата Конституционната комисия да ги предложи там, където пропуските са сериозни.

ЛЮБОМИР ИВАНОВ: Тук става въпрос за различни неща - изпращане и използване, а другото е преминаване. Може би да разрешава и въпроса за присъствието на чужди войски в България, евентуално на чужди военни бази в България. Защото сега, когато беше войната в Персийския залив, се извърши преминаване на чужди войски през българска територия, без знанието на парламента.

РД/МТ

Но може би за едно такова разрешение за прелитане, дали то трябва да бъде непременно от компетенциите на Народното събрание.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Както и пребиваването.

ОБАЖДАТ СЕ: Добре, да запишем и пребиваването.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Тогава да прибавим "както и пребиваването и преминаването на чужди войски през територията на страната".

Чл.97, ал. 1, където се говори за правомощията на президента и. Не се казва за вицепрезидента. Предложението е: "пълномощията на президента и вицепрезидента се прекратяват". Мисля, че това е точно.

Лично аз имам една бележка да помислим - чл. 99, ал.7 в последния момент я вкарахме и я гласувахме. Дали хипотезата обаче е удачно разрешена.

Въпросът е когато не може да се състави правителство президентът в 6-месечен срок от изтичането на неговия мандат да не може да разпусне парламента.

Казано е "ако в този срок не може да състави правителство, президентът назначава служебно правителство". Добре, остават на президента 6-месечен срок от изтичане на неговия мандат, парламента не може да състави правителство по процедурата на чл. 99. Той трябва да назначи служебно правителство. Правят се избори за президент, за нов президент, избира се нов президент, какво ще прави новият президент?

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Идеята е съвсем друга. Ние рецепирахме от Италианската конституция да няма правото да разпуска парламента.

Аз мисля, че с първото изречение въпросът е уреден. Без "ако" в този срок парламента и т.н.

Чл. 99, ал. 7 предложение второ смятам, че трябва да отпадне, затова защото то е смесване на хипотези. Забраната е президентът да не може да разпуска парламента в последните 6 месеца от своите правомощия. Това е смисълът. Оттук насетне второто изречение вече ни праща в една друга ситуация, когато

президентът трябва да съставя правителство. Ами той като не може да смени парламента, значи всички правила по създаване на кабинет не важат изобщо, а не да правим допълнителна уредба как да важат и в какви случаи да не важат.

Предлагам на ал. 7 предложение второ да отпадне.

Идеята е само това, че президентът не може да разпуска парламента.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Да, поначало президентът не може да разпуска парламента при друга хипотеза, освен когато не може да състави правителство. Аз затова попитах.

Ако в този случай, примерно е гласувано недоверие на правителството, махай ги тези изречения, означава, че ние искаме да кажем мандатът на това правителство се продължава до избирането на ново. Т.е., без да го казваме, това е вече другата хипотеза.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Именно.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Струва ми се, че тук направихме някаква грешка. Идеята за 6-месечния срок по т. 7 е свързана с нещо съвсем друго. Тя е свързана с правомощията на президента да разпусне Народното събрание, когато то самото по своя състав не може да осигури едно стабилно правителство, обикновено след бламирания две или три на кабинета. А тук ние го свързваме с възможностите за образуване на правителството. И вижте какво недомислие.

Да кажем в 6-месечния мандат на президента, последните 6 месеца от мандата на президента, се наложи да се образува ново правителство. Процедурата върви и действително не се постига съгласие, не може да се направи правителство, на какво основание няма да се премине към процедурата по ал. 6 да се състави служебно правителство, тъй като този мандат на президента не съвпада с мандата на Народното събрание.

Имаше смисъл при тази алинея 114а ли беше, когато давахме право на президента да разпусне Народното събрание след две или три последователни бламирания. Аз имам предложение да се възстанови това. Понеже въпроса стана политически, не знам

защо депутатите от БСП смятат, че това е ...

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Г-н Обретенов, Вие не видяхте ли, че от вашите хора половината също гласуваха за това нещо. Аз гласувах против него. Така че недейте да правите внушения.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Аз не правя внушения.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Как да не ги правите. Не си ли спомняте резултатите от гласуването? Има дежурни някакви фрази, които се пускат постоянно като гарнитура. Нека да бъдем коректни и точни в изказванията.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Според мен това не е юридически издържано. Тази възможност президентът да не разпуска Народното събрание в последните 6 месеца от своя мандат не се вързва с предишната възможност той да образува служебно правителство и да разпуска Народното събрание.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Аз мисля, че тук е постигнато едно механично пренасяне на тази алинея от предишния текст, който се отнасяше именно до гласуване, до една нестабилна ситуация, когато парламентът гласува последователно недоверие на три правителства. И тук ние създаваме една патова ситуация в държавата, която не бива да се допуска. Затова защото редът за съставяне на правителството ни е определен точно и изведнъж накрая се слага една нова алинея, която забранява на президента през последните 6 месеца да състави правителство по същество. И следователно той следва да назначи временно правителство, служебно. Но какво значи служебно правителство? Това значи висши държавни служители, които могат да поддържат само текущата администрация, но да не предприемат никакви сериозни мерки. Може ли държавата да се остави половин година, а в някои ситуации може да стане и повече, без редовно правителство?

Аз мисля, че тя трябва изцяло да отпадне. И да си остане чиста, както беше преди. Да си остане чл. 99, а ал. 7 тук няма място. Това ще бъде реална ситуация, защото парламентът е четири години, а президентът е пет. Следователно, когато парламентът завърши, ще се произведат избори и таман ще започне съставяне на правителство, президентът ще навлезе в последните 6 месеца

и реално ще се създаде тази ситуация, че не може да състави правителство. Затова не бива да обвързваме тези две хипотези, които са много различни - едното е съставяне на правителство, а другото е нестабилна политическа обстановка и отношение между парламента и правителството.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Това дойде от механичното пренасяне на института, без да съобразим другото, че там, където има този институт парламент и президент има един и същи мандат по продължителност. И тогава се осмисля, а сега не.

ЛЮБОМИР ИВАНОВ: Стана много объркано, нека да си изясним за какво говорим. Това ли е проблемът, че може да се окаже така че в един момент трябва да има смяна на президента, т.е. някакъв момент, така да се каже, че няма да има президент, а същевременно няма възможност да състави правителство, което по принцип предполага нови избори, което означава, че няма да има и парламент. Да не съвпадат тези три неща, затова ли става дума?

Необходимостта да се разпусне Народното събрание по принцип идва от това, че то не може да състави правителство. Дали това е скоро след изборите на парламента или накрая няма никакво значение. Въпросът е да не съвпадат тези три неща. Но проблемът е дали трябва да се чакат 6 месеца? Да намалим този срок до 2 или 3 месеца. През това време да действа старото правителство, ако не се състави ново служебно правителство.

Така че да се изчака с изборите за парламент, докато минат президентските избори и тогава вече новият президент ще разпусне Народното събрание, независимо в каква част от мандата му е.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Старо правителство не може да функционира, тъй като механизмът на чл. 99, ал. 5 казва, че трябва да се назначава служебно правителство.

ЛЮБОМИР ИВАНОВ: Добре, служебно правителство, но да бъде за по-кратък период.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Г-н Иванов просто предлага този срок да бъде да речем 3 месеца, защото през този период няма да има

98

нито парламент, нито президент, а ще има някакво служебно правителство, което така или иначе ще бъде неизбежно. Но въпросът е никога да не отсъства една от двете основни институции - парламент или президент.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Колеги, смесваме две различни неща. Всъщност как се образува правителство и възможността да се разпусне парламента, ако не може да образува правителство. Същото това нещо е дадено във второто изречение на т. 7 "ако в този срок парламента не може да състави правителство, президентът назначава служебно правителство". Това е при повторение на реда уреден в т. 5. Първото изречение на т. 7, според мен, няма логика.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Вие сте, ако парламента не може да състави правителство по една или друга причина, механизма на 99 - президентът разпуска дали ще бъде последните два месеца или 5 месеца, 1 година от неговия мандат, няма значение. Той трябва да разпусне парламента и да създава служебно правителство и насрочва парламентарни избори. Така разбирам вашето схващане.

ЛЮБОМИР ИВАНОВ: Той ще насрочи парламентарни избори и точно по това време може да съвпада и неговия мандат. Това че може да се наложи да има и двата вида избори. Така че ако сложим един по-малък срок, примерно през последните два месеца от своя мандат и нищо повече, не може да разпуска Народното събрание. Т.е., не може да насрочва и да прави така, че да има избори и за него и за парламента.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Идеята да не злоупотреби с разпускане на парламента за политическа игра, това е идеята.

ЛЮБОМИР ИВАНОВ: Тогава наистина да отпадне второто изречение, а да помислим за срока в първото.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Може да се мисли за три месеца.

НОРА АНАНИЕВА: За 3 месеца може.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Добре, като изберем следващия президент ще разпусне ли автоматично Народното събрание?

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Той може да прецени.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Отново да мине цялата процедура?
 ЖИВКО МИЛАНОВ: Като не може да състави правителство, ще го разпусне. Няма друг вариант.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Може пък политическите сили да се променят спрямо новия президент и да са склонни при неговото управление да съставят правителство.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Добре, в такъв случай трябва да излезем с предложение - в случаите на 5 и 6 алинея - президентът може да разпусне Народното събрание последните 3 месеца от своя мандат. И това е.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Само ал. 5, защо 6?

НОРА АНАНИЕВА: Да, само ал. 5.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Имаме предвид когато падне едно правителство, а не отначалото на ...

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Да, да, нека да остане.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: А второто изречение ако падне, то е ясно, че служебно правителство трябва да се състави.

В ал. 5 той вече е осъществил, съставил е служебно правителство, става въпрос, че не може да разпусне парламента.

НОРА АНАНИЕВА: Една корекция не "правомошия", а "пълномошия".

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Да.

НОРА АНАНИЕВА: Чл. 97 минахме ли го?

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Да, и включихме и "вицепрезидента".

НОРА АНАНИЕВА: И горе това предложение в чл. 93 при ал. 5: "избори за президент се произвеждат не по-рано от 3 месеца и не по-късно от 2 месеца преди изтичане на срока на пълномощията на действащия президент". Но тук се третира само хипотезата при изтичане срока. А ние предлагаме, това е изпуснато, а при предсрочно прекратяване на пълномощията му в двумесечен или тримесечен срок, както се приеме. Просто предсрочното прекратяване не се третира изобщо. Изпуснали сме го.

4

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Според този текст излиза, че вицепрезидента изпълнява функциите на президента до края на мандата. Така да обсъдим въпроса дали се нуждаем от нов избор?

НОРА АНАНИЕВА: Тогава точка тук и нищо повече.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Не, след като има пряк избор, дали пък да не оставим вицепрезидента да си действа останалите две или три години.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Въпросът е доста съществен. Смятам, че не беше такава идеята вицепрезидента да замества президента.

НОРА АНАНИЕВА: Ние затова повдигаме въпроса.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Аз мисля, че повече предимство има варианта вицепрезидента да продължи да изпълнява функциите на президента, защото нека да си спомним най-крайни примери от историята. Ако те са от една политическа сила, което ще бъде нормалното при прекия избор, т.е., най-малкото ще бъдат един екип, никой няма да може да се мъчи да отстранява президента, надявайки се, че той може да получи по-сполучлив избор и това за нас е повече стабилност.

РОСЕН ХУБЕНОВ: Тук се поставя още един голям проблем как ще се избира вицепрезидента.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: По същия начин.

НОРА АНАНИЕВА: Те ще бъдат екип. Те ще бъдат избирани едновременно с една бюлетина. Това е чл. 94 и той е приет.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Така че може би да не внасяме допълнителен елемент на несигурност.

НОРА АНАНИЕВА: Обаче за прекратяване на пълномощията на президента приемаме, че и на вицепрезидента при същите условия се прекратяват.

ОБАЖДАТ СЕ: Да.

НОРА АНАНИЕВА: Целия текст да важи и за вицепрезидента.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Аз не можах да разбера докъде стигнахме? Ако президентът по една или друга причина му се прекратят пълномощията се отива ли на избор за нов президент или вицепрезидента ще изпълнява...

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Аз обосновах това, че няма нужда от нов избор до края на мандата.

НОРА АНАНИЕВА: Ние го поставяме на дискусия, тъй като ни се струваше, че не е ясна докрай идеята.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Съвсем правилно. В такъв случай, ако приемем това разрешение, което предлага ролята на вицепрезидента нараства много.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Неговата роля е в това, че той може да стане някога президент. Той друга роля няма.

НОРА АНАНИЕВА: Това му е шанса. (Смях в залата.)

Клоните към това да не се внасят никакви корекции.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Лично аз бях против фигурата на вицепрезидента.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Добре, как виждаме – ако правомощията на президента се прекратят отиваме към нов избор на президента?

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Според текста не следва това нещо. Затова казах, че според мен може да не се пипа текста. От текста следва обратното, че вицепрезидентът става президент.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Тогава да уточним идеята.

ЛЮБОМИР ИВАНОВ: Тази идея, която Янаки каза, ние сме я обсъждали навремето. Имаше няколко варианта, но ние тук сме фиксирали един съвсем определен вариант. Вариантът е такъв – избират се едновременно и независимо по същия ред. Т.е., те могат да бъдат от една политическа сила, могат да бъдат от различни политически сили. На друго място ние сме казали, че ако се прекратят правомощията на президента временно до нов избор се изпълняват от вицепрезидента. Но веднага след това следва нов избор на президент и по чл. 94 нов избор и на вицепрезидент. Това е положението.

Навремето тази идея също се разглеждаше, но то предполага всичко да е различно. Да се избират президента и вицепрезидента в екип с една листа, ние не го приехме това, макар че аз самия бих подкрепил това. Но както и да е, тук ние нещо сме фиксирали,

сега една такава радикална промяна аз не виждам...

ЖИВКО МИЛАНОВ: Чл. 97, ал. 3 дава решение на този въпрос - "функциите на президента се изпълняват от вицепрезидента до отпадане на основанието за заместване и избиране на нов президент".

Следователно тук ясно е казано, че трябва да се избере нов президент.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: От този текст не следва дали става дума за новия редовен избор или за някакъв предсрочен избор.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Става въпрос за временно заместване, следователно става въпрос до избиране на новия президент.

ЛЮБОМИР ИВАНОВ: При нас има само редовни избори, няма други.

НОРА АНАНИЕВА: Само редовни избори.

И тази алинея тук за заместването до новите избори...

ЛЮБОМИР ИВАНОВ: При нас летието на президента няма да бъде както в щатите точно по пет години, а може да се промени.

НОРА АНАНИЕВА: ... да не я пипаме.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Да не я пипаме, ама има различно тълкуване. Според Янаки Стоилов така текста, както е предложен, вицепрезидентът ще продължи да изпълнява функциите на президента докато изтече мандата на президента.

НОРА АНАНИЕВА: Точно така.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Значи до встъпването в длъжност на новия президент.

НОРА АНАНИЕВА: А той си встъпва в длъжност, когато се проведат нови избори.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Прочете ал. 3 - до избиране на нов президент, но не е казано, че този президент се избира предсрочно.

ЛЮБОМИР ИВАНОВ: Зависи по каква причина вицепрезидента замества президента. А ако президентът примерно си е подал оставка пред Конституционния съд, това е една хипотеза, тогава се насрочват избори и само за този период го замества вицепрезидента.

Ако той временно не може да си изпълнява функциите, т.е. има някаква неопределеност, той го замества не се знае докога. До момента докато си възстанови функциите и тогава всичко продължава нормално. Или до момента, когато се реши, че той няма да може да ги възстанови и пак се насрочват избори. Няма фиксирани мандати от 5 години. Аз не виждам възможност за такова тълкуване.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Дайте да го уточним. Трябва становището ни да бъде едно.

Когато го обсъждахме, мисля че ще бъде точен, идеята беше, че след като се прекратят правомощията на президента трябва да се отиде на избори за нови избори за президент, а не вицепрезидента да го замества до изтичане на мандата, който може да бъде 4 години.

ЮЛИЙ БАХНЕВ: Г-н председател, тук е казано, обърнете внимание ал. 3: "до отпадане на основания за заместване". Предполага се голям период. И оттам Конституционния съд може да тълкува, че до края на мандата...

(Всички говорят едновременно и нищо не се разбира)

ЮЛИЙ БАХНЕВ: Тук се казва фактически до края на мандата на стария президент.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Точно така.

ЮЛИЙ БАХНЕВ: Това е смисълът на това, което е написано. Дали ние искаме това или друго, сега ще решим.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Добре, при положение, че преминаваме към пряк избор защо това разточителство трябва да се допуска при наличие на пряко избран вицепрезидент, който да речем може да му остават една или две години, ние да правим предсрочни избори. Необходимо ли е това?

ЛЮБОМИР ИВАНОВ: Защото когато е избран, е избран едновременно с президента. Но работата е, че не са избирани с една листа. Ако беше с една листа в екип, тогава естествено е така да бъде.

ЮЛИЙ БАХНЕВ: Колеги, ако вземем и изпуснем думите "до отпадане на основанията за заместване". Тогава ще стане: "от вицепрезидента до избиране на нов президент" и тълкуването вече може да бъде в този смисъл, в който Иванов каза.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Ние трябва да решим как да бъде, а не тълкуването.

ЛЮБОМИР ИВАНОВ: Не може по такъв важен въпрос да допускаме тълкуване.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Аз мисля, че законът не дава никакви основания за такива широки тълкувания. Тук се говори за заместване, а не за встъпване в длъжност.

И второ, не се дава никакво решение относно вицепрезидента. Кой ще става вицепрезидент? Той не може да остане до края на живота си. Само президент без вицепрезидент. Но ако пък действително създава такива впечатления може да добавим и да го уточним. Той не встъпва в длъжност на президента, а само го замества при определени обстоятелства. Такъв е текста.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Нов предсрочен избор ще има на президент, така ли?

ЖИВКО МИЛАНОВ: Разбира се. Аз така го разбирам.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Този въпрос е съществен и трябва да го решим и то не двусмислено. Третата алинея буди различни тълкувания.

ЛЮБОМИР ИВАНОВ: Аз не си спомням всички аргументи, но това навремето беше проблем, който обсъждахме, и в крайна сметка стигнахме до идеята да не бъде една листа.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Бихме могли към ал. 5 на чл. 93 да добавим още едно изречение и да ликвидираме всякакви тълкувания.

Там е казано: "изборът за президент се произвежда не по-рано от 3 месеца и не по-късно от 2 месеца преди изтичане на пълномощията на действащия президент. В случаите на предсрочно прекратяване на пълномощията на президента изборите се насрочват в двумесечен срок."

НОРА АНАНИЕВА: Ние това предлагаме. А при предсрочно прекратяване на пълномощията в двумесечен срок. Това беше една от идеите. Но въпросът е какво ще се приеме.

Главното е, че все пак вицепрезидентът не е избран за президент. Това е. Трябва или изрично да пишем, че встъпва във функциите на президент до изтичане на мандата или да предвидим

да се кандидатира изрично и тогава сигурно ще бъдат изискванията към него, или да продължи. Но в интерес на приемствеността е да продължи той. И междувпрочем големия смисъл на вицепрезидента е шанса му не да го замества само когато боледува.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Обединяваме ли се към това предложение в ал. 5?

НОРА АНАНИЕВА: Може би трябва по-широко да обсъдим този въпрос и в по-пълен състав на комисията.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Искам да поставя един друг въпрос, който като че ли сме го пропуснали. Става въпрос, че в случаите на т. 1, когато е подал оставка президентът не може да се кандидатира за следващите избори.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: На 97?

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Да, на 97. Трябва да има ограничения, когато той предсрочно е прекратил мандата си чрез оставка, той не трябва да има право да участва непосредствено в следващите президентски избори.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Добре де, разболял се, подал си оставката.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Тогава той е при условията на трайна невъзможност, а не подаване на оставка.

Смисълът е, че той може да се оттегли от отговорностите си като президент и след като го е направил би следвало да не може да се кандидатира на наново.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: А в по-следващите ще може ли?

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Ще може да. След като е минал определен период ще може.

ЖИВКО МИЛАНОВ: В закона за избирането може да го вкараме, но тук...

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Ама то се явява допълнително ограничение и ако не е предвидено тук, законът едва ли може да го предвижда.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Много редки хипотези мисля.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Това е проблемът, че редките хипотези трябва да се уреждат.

ЮЛИЙ БАХНЕВ: Аз лично смятам, че можем да не правим и това ограничение. Вярно е, има логика в това, което Янаки Стоилов каза, обаче може и да не направим, да не ни обвинят, че слагаме още едно ограничение.

НОРА АНАНИЕВА: Може да стане по естествен път.

ЮЛИЙ БАХНЕВ: Аз обаче при гласуването ви обърнах внимание на един друг въпрос - чл. 99, т. 3 - защо когато на мнозинството се възлага, се слага седемдневен срок, да предложи състав на Министерския съвет, а когато се възлага на следващото, такъв срок няма?

Следователно, тук Обретенов много добре каза, ако в същия срок или в този срок, но това не е написано тук.

НОРА АНАНИЕВА: Ако и в този случай в същия срок...

ЮЛИЙ БАХНЕВ: А, точно така.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Може да се добави в ал. 3 "президентът в срока по предходната алинея възлага....".

ЮЛИЙ БАХНЕВ: Същото обаче се отнася и до третия мандат.

НОРА АНАНИЕВА: Да, трябва изрично да се запише.

По чл. 103 имаме едно предложение. Казано е "президентът не носи...", а не смятате ли, че е по-добре да се каже "наказателна отговорност", на 28 страница, за действията извършени при изпълнение на своите функции.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Би трябвало да носи никаква юридическа отговорност.

НОРА АНАНИЕВА: Никаква ли?

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Ами никаква. Защото как сега може да бъде, да речем, съден по гражданско дело?

НОРА АНАНИЕВА: Ако бутне с колата си някой? Въпросът е дали за наказателна или за гражданска отговорност? Става дума общо за наказателна и гражданска.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Общо.

НОРА АНАНИЕВА: Текстът на 147, т. 3 трябва да се приведе в съответствие с предишен текст, който приехме, мандата на народен представител, нали тук изравняваме до голяма степен с мандата на съдията в Конституционния съд, беше точка 3 - влизане в сила на присъда, с която е наложено наказание лишаване от свобода, там е отпаднало "умишлено престъпление". Помните, че отпадна, тъй като решихме, че и при непредпазливо, когато е влязъл в затвора, няма как да остане съдия в Конституционния съд. Трябва да го приведем в съответствие с онова изискване като след "лишаване от свобода" и заличим "умишлено престъпление" и се прибави "изпълнението на което не е отложено". Точно същият текст, който беше при народните представители

51

ЖИВКО МИЛАНОВ: Съдия в Конституционния съд с присъда, не върви тази работа.

НОРА АНАНИЕВА: За това става дума. Защото тук се предвижда само при умишлено престъпление.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Именно.

НОРА АНАНИЕВА: Ами по непредпазливост ако влезе в затвора остава ли съдия в Конституционния съд?

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Не, той тогава ще има трайна невъзможност да изпълнява задълженията си.

НОРА АНАНИЕВА: Става дума за уеднаквяване на текстовете, Ето, от чл. 71 пълномощията на народния представител се прекратяват предсрочно при:

1. Подаване оставка.

2. Влизане в сила на присъда, с която е наложено наказание лишаване от свобода и неговото изпълнение не е отложено.

Мисълта ми е не би ли следвало да изравним условията така, както и в другите условия за прекратяване на пълномощията и по чл. 2, и за съдия в Конституционния съд.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Трябва да се уеднакви.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Първо, може да се случи, че човек с тежко престъпление, който има 20 години присъда, не е влязла още в сила, междуременно по време на изборите още е присъдата е четена, той не е влязъл, може спокойно да си влезе в Народното събрание, щом не е влязла в сила и не е изпълнена. Същевременно за една прегазена кокошка на улицата с колата си може да го вкарате в затвора.

РОСЕН ХУБЕНОВ: Така е, затова може би трябва да помислим за двете хипотези. Едната хипотеза е когато е осъден на лишаване от свобода и изпълнението не е отложено, независимо дали е за умишлено или непредпазливо престъпление.

А другата хипотеза е, когато е осъден за умишлено престъпление, независимо от това какво наказание е наложено.

Текстът би могъл да придобие следната редакция и да се уеднакви за всички случаи и за народните представители, и за съдиите в Конституционния съд - "влизане в сила присъда, с която е наложено наказание лишаване от свобода и неговото изпълнение не е отложено или е осъден за умишлено престъпление."

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Сега нека да застанем на другото становище. Исканията към съдията са много по-високи точно по отношение на осъждания. Какъв съдия очаквате да бъде Иван, който е осъждан

за нещо? Първо, гражданско дело не, а по наказателно.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Нека да оставим възможност хората все пак да преодоляват стресовите ситуации в живота си. Наистина може да е осъден за непредпазливо престъпление, защо този човек да не може да се кандидатира?

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Колеги, времето напредна, този въпрос трябва да се огледа и да се уеднаквят текстовете.

Днес приключваме.

Закривам заседанието.

(Закрито в 13 ч. и 15 м.)

ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(Любен Корнезов)

Зала Затаз

5x

ВЕЛИКО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Комисия по изработване на проект за
Конституция на България

9⁰⁰
7.

П Р И С Ъ С Т В Е Н А К Н И Г А

на 02 юли 1991 г.

Председател

ГИНЬО ГАНЕВ

Заместник-председатели:

ЛЮБЕН АНДОНОВ КОРНЕЗОВ

СТОЯН ДИМИТРОВ ГАНЕВ

ЕЛЕНА ПЕТКОВА КИРЧЕВА

Секретар

ЯНАКИ БОЯНОВ СТОИЛОВ

Ч л е н о в е :

1. АЛЕКСАНДЪР АСЕНОВ ДЖЕРОВ
2. АЛЕКСАНДЪР ВАСИЛЕВ ЛИЛОВ
3. АЛЕКСАНДЪР ТРИФОНОВ ТОМОВ
4. АЛЕКСАНДЪР ЯНКОВ ДИМОВ
5. АНГЕЛ СТОЯНОВ МОМОВ
6. АТАНАС ГАНЕВ РАДЕВ
7. ВАСИЛ ТРИФОНОВ ДОЛАПЧИЕВ
8. ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ ИВАНОВ
9. ВИКТОР ГЕОРГИЕВ ВЪЛКОВ
10. ВЛАДИСЛАВ ЖЕЛЯЗКОВ ДАСКАЛОВ
11. ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ ПИРИНСКИ
12. ДИМИТЪР ГЕОРГИЕВ ДИМИТРОВ
13. ДИМИТЪР ПЕТРОВ ЛУДЖЕВ
14. ЕЛКА ГЕОРГИЕВА КОНСТАНТИНОВА
15. ИБРАХИМ ТОСУН ТАТАРЛЪ
16. ИВАН ЗАПРЯНОВ ГЛУШКОВ

